N°. 38. Donderdag 16 September 1915. 15de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

KOLONIAAL ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST":
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Een Instelling in Nood.

Uit het Gouvernementshuis te Paramaribo kwam het bericht, dat de vlechtschool, daar ter plaatse gevestigd, in geldelijken nood verkeert. Tevens werd het verzoek aan ons gericht, de belangstelling in het Moederland te willen opwekken voor deze zoo buitengewoon nuttige instelling, welke veel zegen reeds verspreidde door aan de Inlandsche vrouwen werk te verschaffen. Maar dit laatste is op zich zelf niet voldoende. Om het hoedenvlechtwerk aan den eisch te laten voldoen en den afzet te verzekeren, is dringend noodig de aankoop van eene pletmachine, onmisbaar om aan de hoeden den gewenschten vorm te geven; o.a. wacht daarop de afwerking van den voor H. K. H. Prinses Juliana bestelden hoed. De voor de aanschaffing dier machine benoodigde som bedraagt *f* 1000.—. De Gouverneur heeft reeds *f* 500 toegezegd. Wie wil mede helpen om de tweede *f* 500.— zoo spoedig mogelijk naar de West te kunnen overzenden? Dank zij den hooggewaardeerden steun van H. M. de Koningin, gevolgd door de edelmoedige gaven van enkele particuliere personen, is men in korten tijd tot de oprichting dier school kunnen geraken, en bleek zij al spoedig aan een behoefte te voldoen en in den smaak te vallen van de Inlandsche vrouwen. Het zou zeer te betreuren zijn, wanneer zij niet zou kunnen voortwerken, uit gebrek aan de middelen ter aanschaffing van een pletmachine. Voor de bijeenbrenging van gemeld bedrag van *f* 500. — (vijf honderd gulden) doen wij een beroep op onze lezers, om wat zij te dien einde willen afstaan te doen toekomen ten kantore van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, 2e verdieping. De ingekomen bedragen zullen in het „Koloniaal Weekblad" worden verantwoord.

Het Dagelijksch Bestuur,
C. R. BAKHUIZEN VAN DEN BRINK,
Voorzitter.
E. F. GROOSS, Secretaris.

Ontvangen gelden:

Reeds verantwoord (Zie K. W. 9 Sept. j.l. No. 37)	*f* 35.—
van G. R. ten B., Den Haag	„ 2.50
„ D. v. B., Delft	„ 3.—
„ Mej. J. J. L., Utrecht	„ 5.—
„ Mr. M. F. de M., Amsterdam	„ 10.—
„ P. D., M. F. S., Den Haag	„ 10.—
Totaal	*f* 65.50

Het Onderwijs in onze Koloniën.

Door de afdeeling „Nederland" van het Nederl.-Indisch Onderwijzers Genootschap werd eenigen tijd geleden besloten het initiatief te nemen tot de organisatie van een congres, waarop het onderwijs in de Koloniën zal worden besproken.

De daarvoor benoemde Commissie van voorbereiding noodigde daarop een aantal onderwijs- en Koloniale vereenigingen uit, haar te willen berichten of zij met dit plan sympathiseerden en wilden medewerken tot de totstandkoming van zoo'n congres.

Van het meerendeel der vereenigingen kwamen bevestigende antwoorden. Enkele organisaties deden een voorloopige toezegging tot steun, daar ze eerst nader wenschten te worden ingelicht omtrent doel, omvang of kosten van het congres.

Daar uit de ingekomen antwoorden bleek, dat het streven van de afdeeling „Nederland" vrij algemeen sympathie heeft en dus het congres zeer waarschijnlijk zal slagen, richtte de Commissie van voorbereiding een uitnoodiging aan de meer genoemde vereenigingen tot het bijwonen van een vergadering, waarop de definitieve organisatie zou worden besproken.

Deze vergadering had den 11en September j.l. des namiddags 2 uur in het Zuid-Hollandsch Koffiehuis te 's-Gravenhage plaats. Een veertiental vereenigingen en genootschappen hadden afgevaardigden gezonden en de vereeniging „Oost en West" werd door haren voorzitter en secretaris vertegenwoordigd.

In deze vergadering werd het reglement van het Congres besproken en vastgesteld, terwijl de verdere regeling zal worden overgelaten aan het definitief Bestuur, hetwelk volgens dat réglement zal bestaan uit de bovenbedoelde Commissie van Voorbereiding, benevens één afgevaardigde van elk der deelnemende organisaties, zoo noodig aangevuld met door dit college uit te noodigen personen.

Men mag dus verwachten, dat het Congres verzekerd is. Het zal op een nader te bepalen tijd gehouden worden onder den naam: „Koloniaal Onderwijs-congres" en ten doel hebben: „het in het openbaar bespreken van het onderwijs in de Koloniën".

G.

Het ontstaan van den Bond van Indische Ambtenaren.

Gaarne voldoen wij aan het verzoek tot opname van het volgende:

„Den 28sten Juni 1915 verscheen in de voornaamste dagbladen een

Oproep aan Indische ambtenaren, actief dienende en gepensionneerde, en weduwen, om zich te vereenigen ter bezwering van een hun dreigend gevaar.

Toen wij het dienstcontract met de Indische regeering aangingen, waarbij wij ons verbonden onzen arbeid en onze werkkracht te geven in ruil voor een behoorlijke salarieering en een goed pensioen, zoomede verzorging onzer latere weduwen en weezen, vertrouwden wij, dat alles in orde was en er nooit sprake van kon zijn, dat het contract van de zijde der regeering niet zou worden nagekomen, en vol vertrouwen getroostten wij ons de kortingen op het traktement ten behoeve van pensioen ,en weduwen- en weezenfonds. Niemand dacht trouwens aan eventueel verlies onzer koloniën; wij allen dreven mee op dezelfde kurk, waarop regeering en natie het behoud onzer koloniën vasthechtten: de onderlinge naijver bij de verschillende mogendheden.

Thans is die kurk minder dan een stroohalm gebleken en begrijpt een ieder, wat tot de gebeurlijkheden in de naaste toekomst kan behooren. De vraag, hoe staat het in dat geval met de Indische pensioenen, vervult nu de gemoederen der Indische landsdienaren, gepensionneerde, zoowel als actief dienende, hunne weduwen en weezen, en de vrees, dat die pensioenen alsdan niet meer zullen worden uitbetaald, waardoor velen tot den bedelstaf zullen worden gebracht, neemt meer en meer toe.

Voor die vrees bestaat alle grond.

De pensioenen der landsdienaren in Nederland zijn geregeld bij de wet en maken daardoor een deel uit van de verplichtingen van den Nederlandschen staat, welke verplichtingen bij annexatie plegen te worden erkend. De pensioenen der koloniale landsdienaren, hunner weduwen en weezen, daarentegen, zijn geregeld bij kon. besluit, terwijl zij worden betaald uit de Indische financiën, die gescheiden zijn van de financiën hier te lande, waarom daaruit, volgens veler meening, geen verplichtingen voor den Nederlandschen staat voortvloeien.

Tijd, meer dan tijd wordt het, dat aan deze onrust en onzekerheid een einde komt. Het beste middel hiertoe is, dat allen, gepensionneerden, actief dienenden en weduwen, zich vereenigen tot een bond, die zich ten doel stelt, de middelen te beramen en uit te voeren, welke ten spoedigste uit de onzekerheid onzer naaste toekomst leiden en ons een garantie van den Nederlandschen staat voor onze pensioenen brengt, hetgeen voor dien Staat van niet minder groot belang is dan voor ons, om reden de onzekerheid leidt tot steeds minder animo om in de koloniën te gaan dienen.

De gepensionneerde officieren van leger en vloot en hunne weduwen hebben zich reeds tot een bond vereenigd, „Bendor" genaamd, en het is in voldoening aan 't verzoek van het bestuur van dien bond, dat ik het initiatief neem voor eene poging om de civiele Indische landsdienaren, actief dienende en gepensionneerde, en hunne weduwen, ook tot een bond te vereenigen, ten einde gezamenlijk alles in het werk te stellen om tot het gewenschte doel te komen.

Gepensionneerde en actief dienende Indische ambtenaren, zoomede pensioen genietende weduwen van wijlen Indische ambtenaren, die zich tot zulk een bond willen aansluiten, worden beleefd uitgenoodigd hunne naamkaartjes, met het opschrift „bond", te willen zenden aan mijn adres: Frederik Hendriklaan 58, 's-Gravenhage. Met behulp van die namen wil ik dan trachten een voorloopig bestuur samen te stellen, waarin zooveel mogelijk de verschillende diensttakken zijn vertegenwoordigd, om daarna dadelijk in overleg te treden met het bestuur van „Bendor", tot een gezamenlijk beramen en handelen.

F. FOKKENS,
gepens. resident van Madoera.

Reeds tien dagen later kon de heer Fokkens in de dagbladen mededeelen, dat aan zijn „oproep" ruimschoots was voldaan. Het aantal ontvangen bewijzen van instemming en verzoeken om deel te nemen aan den Bond was reeds zeer groot, hetgeen tot zekerheid strekte, dat deze in een bestaande behoefte zou voorzien. De heer F. trachtte nu uit de personen, die zich hadden opgegeven, een voorloopig bestuur samen te stellen, waarin zooveel mogelijk de verschillende diensttakken zouden vertegenwoordigd zijn, en hield met hen, die zich bereid verklaard hadden in dat voorloopig bestuur zitting te nemen, den 27sten Juli eene vergadering in „De Gouden Kroon" te 's-Gravenhage.

Het resultaat dier vergadering werd den 31sten van die maand in de dagbladen bekend gemaakt als volgt:

Als resultaat van mijn oproep aan Indische ambtenaren, actief dienende en gepensionneerde, zoomede weduwen, om zich te vereenigen tot een bond, die zich ten doel stelt de middelen te beramen en uit te voeren, welke ten spoedigste uit de onzekerheid leiden omtrent het lot onzer pensioenen, wanneer onverhoopt gebeurtenissen mochten plaats grijpen, die onder de tegenwoordige omstandigheden tot de mogelijkheden der naaste toekomst behooren, had Dinsdag j.l. in „de Gouden Kroon" te 's-Gravenhage onder voorzitterschap van ondergeteekende eene vergadering plaats van degenen, die zich bereid hadden verklaard zitting te nemen in het voorloopig bestuur.

De bond is nu opgericht onder den naam van „Bond van Indische Ambtenaren" (waaronder te verstaan actief dienenden, gepensionneerden en weduwen), met een aantal van 300 leden, dat zich nog dagelijks uitbreidt.

Zooals in den oproep was vermeld, zou een voorloopig bestuur worden samengesteld, waarin zooveel mogelijk de verschillende takken van dienst zouden vertegenwoordigd zijn, welk bestuur in overleg zou treden met het bestuur van „Bendor" (een soortgelijke bond van officieren van leger en vloot en hunne weduwen), teneinde tot een gezamenlijk beramen en handelen te komen. Dat voorloopig bestuur bestaat nu uit de heeren: J. A. M. Augustijn, wegens vertrek naar Indië vervangen door den heer G. van Kleef, vertegenwoordiger N. I. Onderw. Gen.-schap; W. J. Esser, oud-Gouvernementsveearts in N. I.; J. de Groot, O. I. hoofdambtenaar M. O.; J. van Hengel, oud-resident (Buitenbez.); M. G. Heyting, oud-resident (Java); dr. J. P .Kloos, oud-1ste Stadsgeneesheer te Batavia; G. A. M.

Meyer, oud-asst.-resident op Java; mr. J. D. Peereboom Voller oud-raadsheer Hoog Gerechtshof N. I.; M. A. van der Sprong, Inspecteur Post. en Tel.-dienst in N.-I.; N. J. Roelfsema, oud-inspecteur In- en Uitg. R. in N.-I.; D. G. Stibbe, inspecteur van den arbeid in N.-I. m. v., leeraar aan de bestuursacademie, buitengewoon hoogleeraar aan de Hoogere Handelsschool te Rotterdam; C. J. Vermeys, onder afd.-chef S.S. in N.-I.; H. W. de Vriend, oud-inspecteur lager onderwijs in N.-I.; M. Ypelaar, oud-hoofdingenieur B. O. W. in N.-I.

Het voorloopig bestuur koos tot voorzitter: ondergeteekerde, tot secretaris den heer D. G. Stibbe en tot penningmeester den heer G. Meijer, en wees een commissie aan van drie personen, n.l. de heeren J. de Groot, D. G. Stibbe en ondergeteekende, ter beraming der middelen, die ten spoedigste uit hooger genoemde onzekerheid en tot meerdere garantie voor onze pensioenen kunnen leiden, zoomede van die, welke in de naaste toekomst tot de stichting van een pensioenfonds kunnen brengen, waarbij die commissie in overleg zal treden met een dergelijke, uit het bestuur van „Bendor" voor hetzelfde doel aangewezen.

Zoodra de commissie met haar taak gereed is en het voorloopig betuur zich met hare conclusie kan vereenigen, zal eene algemeene vergadering worden belegd om daarin de zaak te bespreken, de te volgen gedragslijn vast te stellen en een definitief bestuur te kiezen.

Ter bestrijding der noodzakelijke uitgaven voor het maken van propaganda als anderszins stelde het voorloopig bestuur een contributie vast van *f* 1.— 's jaars (minimum) met een afzonderlijke regeling voor vereenigingen, die „en bloc" toetreden.

Zij, die alsnog lid van den Bond willen worden, worden beleefd verzocht hunne kaartjes met het opschrift „bond" aan het adres van ondergeteekende te zenden.

F. FOKKENS.

Den Haag, Frederik Hendriklaan 58.

De Bond van Indische ambtenaren bestaat thans, en de drie commissieleden, uit het voorloopig bestuur gekozen, zijn druk bezig hun taak ten uitvoer te brengen.

Namens het voorloopig bestuur,,

De Secretaris, D. G. STIBBE.

Suriname.

Wij moeten terugkomen op het debat tusschen de heeren Leys en May, waarover wij het in ons vorig nummer hadden. En dit naar aanleiding van hetgeen wij daaromtrent vinden in „De West" van 10, 13 en 17 Aug. Het geheele debat was het gevolg van een misverstand. Op een vorige vergadering was er incidenteel gesproken over den kleinen landbouw en hetgeen de heer Leys bij die gelegenhe d opmerkte is, terecht of ten onrechte, opgevat in dien zin, alsof de heer Leys van meening was dat de kleine landbouwers uitsluitend „kostproducten" moesten telen. Dit nu was niet de bedoeling van den heer Leys. Zijn meening was, dat de kleine landbouwers in de eerste plaats kostproducten moesten verbouwen en eerst daarna andere producten, daarbij steeds kostproducten blijvende telen, om van hun eigen grond te kunnen eten. Deze zienswijze nu heeft de heer Leys met talent verdedigd, daarbij blijk gevende, dat hij gedurende den korten tijd van zijn verblijf ernstig getracht heeft zich op de hoogte te stellen van de koloniale toestanden en dus recht van spreken heeft. Na hetgeen wij in ons vorig nummer zeiden, moest dit ons van het hart.

Een zeer juiste opmerking van den heer Leys willen wij hier naar voren brengen. Hij weersprak niet, dat het bestuur in het verleden fouten heeft begaan, maar begreep niet, waarom steeds dezelfde oude grieven naar voren worden gebracht, ook thans nog, nu het bestuursbeleid ten aanzien van den landbouw toch zeker de algemeene instemming heeft. De heer Leys had nog een stap verder kunnen gaan en er op wijzen, dat geen der vroegere besturen de bedoeling heeft gehad de creoolsche kleine landbouwers in slechtere conditie te houden of te brengen dan de vreemdelingen. Zooals in vele dunbevolkte landen, waarheen men landverhuizers wil lokken, heeft men ook in Suriname voor dezen gunstige bepalingen omtrent de verkrijging van land in het leven geroepen, bepalingen, die ten slotte ook geldig verklaard zijn voor creolen.

* * *

In „De West" van 17 Augustus vinden wij onderstaanden brief van zijn correspondent in Cottica:

„Wederom hebben we de eer gehad een bezoek te brengen aan J. Starke, klein-landbouwer en eigenaar van het gedeelte van La Jalouise, dat aan den Cotticaoever ligt. Hij noodigde ons uit over te komen, teneinde ons persoonlijk van het een en ander op zijn perceel te kunnen overtuigen. De weg, die ons naar het achterland bracht, ligt links van de oude cultivatie. Dit gedeelte van het perceel is tengevolge van de bekende cacaoziekte nagenoeg geheel en al verwaarloosd. Treurig, niet? De man verzekerde ons, dat hij vóór 1900 pl.m. 40 balen uit dit verlaten deel haalde. Maar enfin! zeide hij, de tijden zijn veranderd, dus wij moeten tevreden zijn! Na een klein kwartier geloopen te hebben, kwamen we in den kostgrond.

't Was ongelooflijk! Heeft de man met zijn klein gezin dit alles tot stand gebracht? In stille verbazing stonden we zijn uitgestrekt rijstveld te bewonderen. Ruw geschat is dit rijstveld 18 bij 3½ ketting groot. Wij gelooven wel, dat hij dit jaar in Cottica, wat rijstbouw betreft, nummer één is. Op een vraag van ons, hoe hij den a.s. rijken oogst denkt binnen te halen, antwoordde hij, dat koelies tegen vergoeding in rijst al vrijwillig hun diensten hebben aangeboden. Hij denkt over 2 weken te beginnen.

Denk echter niet, dat de man alleen aan rijstbouw doet. U staat verbaasd over de werkkracht, die een creoollandbouwer soms kan ontwikkelen. Tegenover het rijstveld staat een groot stuk land beplant met bananen en aardvruchten. We nemen den hoed af voor een man, die in zoo'n betrekkelijk kort tijdsbestek zooveel arbeid heeft gepresteerd. En op het aangezicht van Starke stond tevredenheid te lezen, toen hij ons dit alles wees. 't Is te begrijpen, dat deze plantagelieden, die hun handen uit de mouw weten te steken, niets van de stad en haar leven willen hooren. Onwillekeurig vroegen we ons zelfs af: beteekenen deze menschen niet veel meer dan menige deftige leeglooper in de stad? U ziet, dat deze stoere landbouwers in groote mate onafhankelijk zijn; althans meenen we meer dan velen, wier lot in handen is van grillen en luimen van verwaande chefs of patroons."

* * *

„Op den Uitkijk" van 24 Juli bevat een hoofdartikel, „Over Stag", waarin krachtig gepleit wordt voor een ander regeeringsbeleid ten opzichte van de kolonie, nu het sedert jaren gevolgde beleid heeft gefaald.

„Het land is vruchtbaar — aldus het blad — de bodem aan voortbrengselen rijk, men doet al wat men kan en toch...... de goede gevolgen blijven uit. Wanneer men de zaak zoo stelt — en daarmee stelt men die o.i. goed — dan blijft er éene conclusie over en deze is, dat de wijze, waarop men doet „wat men kan", niet de juiste is. Maar als dan nu al zoo lang gebleken is, dat het tot nu toe gevolgde systeem geen vruchten afwerpt, daar breke men toch eindelijk met dat systeem!"......

......„Een land is een onderneming, een zaak, voor zoover betreft het productief maken van den bodem, het er-uit-halen, wat er uit te halen is. En als een zaak ondanks alle moeite al slechter en slechter gaat, dan liquideert men die of slaat ten slotte failliet. Maar als men de overtuiging heeft, dat een zaak goed moet gaan, dat het niet aan de zaak ligt, maar aan de wijze, waarop die gedreven wordt, dan haalt men er een accountant bij, die controleert of de basis gezond is en de werkwijze goed.

En accountants — of laten wij de beeldspraak varen! — mannen, die in staat zijn Suriname te helpen, heeft Nederland natuurlijk wel. Wij hebben nog te veel vertrouwen in het koloniaal beleid en het eergevoel van Nederland om te kunnen gelooven, dat het Suriname zal opgeven en zich niet bij machte zal verklaren te doen, wat er gedaan moet worden. Niet „de zaak" overdoen, zooals Dr. Wijnaendts Francken dat — Nederland onwaardig — voorstelt, maar bewijzen, dat men zelf in staat is een kolonie in ondergang, die daarvoor te goed is, te redden"......

......„Wij moeten reclame maken, zeer juist. Maar waarvoor? Wat hebben wij zooal aan te bieden? Kennen wij zelf ons land voldoende? Kunnen wij alle vragen beantwoorden, die zullen kunnen worden gesteld, door wien het niet te doen is om het eens „te probeeren", maar om op goede gronden zaken te doen? En wij willen hier toch zakenmenschen en geen gelukzoekers?

Reclame is goed, maar als men daarop afkomt, valle de waar niet tegen.

Wij zijn eigenlijk nog niet aan het reclame maken toe. De zaak zelf moet eerst onder handen genomen. Niet gepeuterd, niet „op 'n koopje", maar ruim en royaal. De kleine politiek is mislukt, dat men 't nu met de groote beproeve. Men pakke het land aan, met ruime middelen, aan alle kanten.

En nogmaals, dit kan niet geschieden met minus *f* 30.000, hoe dan ook beknibbeld, ieder jaar weer. Neen, als 't moet, tientallen malen *f* 30.000 er bij om de hulpbronnen, waarover wij hebben te beschikken, winstgevend te maken."

* * *

Den 9en September is met gunstig gevolg op de Noordzee de proeftocht gehouden met het stoomschip „Venezuela", een stalen vracht- en passagiersstoomschip, voor rekening van den Koninklijken West-Indischen Maildienst te Amsterdam, gebouwd door de Nederlandsche Scheepsbouw-Maatschappij te Amsterdam. De hoofdafmetingen zijn: Lengte tusschen l.l. 380'—0" grootste breedte 48'—6", holte 35'—3". Deplacement bij een gemidd. diepgang van 22'—0", 8410 Eng. tons. Het schip is geheel van staal gebouwd naar de voorschriften van Lloyds hoogste klasse 100 A.I. en heeft een verzonken bak. Een dubbele bodem loopt over de geheele lengte van het schip door en is verdeeld in 14 afzonderlijke tanks, ingericht voor het varen van zoet- en zoutwater. Zeven waterdichte schotten verdeelen het schip in acht afzonderlijke afdeelingen. Het aanvaringsschot loopt door tot het awningdeck. Er zijn drie over de volle scheepslengte doorloopende stalen dekken, n.l. tusschendek, bovendek en tentdek. Hierboven zijn nog gebouwd een promenade- en een sloependek. Tent- en promenadedek zijn in de passagiersverblijven bedekt met litosile- en linoleumtegels; de overige gedeelten met teakhout. Vier laadruimen, die door tien stoomlieren worden bediend, dienen tot vervoer van de lading. In de ruimen zijn alle stutten op grooten afstand van elkaar geplaatst om zoo min mogelijk belemmering te geven bij het laden.

Het schip kan vervoeren 111 passagiers 1e klasse in 57 hutten. Verscheidene smaakvol en luxueus ingerichte salons, als: eet-, gezelschaps- en rooksalons, staan hun ten dienste, evenals een veranda op het promenadedek en een donkere kamer voor passagiers-fotografen. Speciale vermelding verdienen nog de twee luxe-hutten op het promenadedek.

6 Groote reddingbooten bieden voldoende ruimte, om, in geval van nood, alle opvarenden te kunnen opnemen. Het schip is voorzien van een inrichting voor draadlooze telegrafie.

* * *

Nu wij het over den K. W. I. Maildienst hebben, zij het ons veroorloofd mede te deelen, dat, naar wij vernemen, een der uit Suriname vertrekkende booten geweigerd heeft sinaasappelen in te laden. Uit een Nederlandsche kolonie in een Nederlandsche boot naar Nederland vruchten te weigeren, geconsigneerd aan de Nederlandsche Overzee Trust-Maatschappij, is dat niet de voorzichtigheid te ver gedreven? Zijn sinaasappelen contrabande?

* * *

Aan de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp tot vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Suriname over het dienstjaar 1911.

In totaal bedroegen de ontvangsten ƒ 3.794.941.42, welke zijn overtroffen door de uitgaven, ten bedrage van ƒ4.467.779.23^5, met ƒ672.837.81^5, dit is met ƒ147.712.18^5 minder dan het bedrag van ƒ 820.550, waarop de bijdrage uit 's rijks schatkist aan de koloniale geldmiddelen werd geraamd bij de wet van 14 Februari 1911 (Stbl. No. 76).

Curaçao.

In de „Amigoe di Curaçao" van 7 Aug. j.l. lezen wij:

„Ter bevordering van den steenkolenhandel heeft de Gouverneur den Raad een wijziging voorgesteld van het Uitvoerverbod: Voortaan zullen stoomschepen 200 ton meer mogen meenemen dan de bunkers bergen kunnen.

„Verschillende leden van den Raad drukten in het Voorloopig Verslag den wensch uit, dat deze faciliteit ook uitgestrekt zou worden tot de zeilschepen, als zij bewijs kunnen overleggen ,dat die steenkool werkelijk bestemd is voor fabrieken in naburige republieken.

„De Gouverneur antwoordt, dat hij nogmaals den Minister verzoeken zal, deze faciliteit te willen toestaan ook aan de zeilschepen.

„Waar de Gouverneur spreekt van herhaling van zijn verzoek, blijkt er uit, dat de Minister dergelijk verzoek vroeger heeft geweigerd.

„Welke vreemde dingen zijn er nu Maandag l.l. bij de openbare behandeling van de voorgestelde Wijziging-uitvoerverbod gebeurd?

„De heer Lansberg stelde bij amendement voor een nieuw lid bij art. 1 te voegen, waardoor de Gouverneur dezelfde faciliteit ook aan zeilschepen zal kunnen toestaan.

„De Gemachtigde van den Gouverneur, de heer L. v. d. Veen-Zeppenfeldt, verklaarde zeer duidelijk, dat het uitvoerverbod het beleid der Regeering raakt, dat het Bestuur daarom de quaestie aan het oordeel van Z.Exc. den Minister heeft onderworpen. De Gouverneur verzocht om telegrafisch antwoord. Mocht Zijne Excellentie 't verzoek toestaan, dan zal de Gouverneur den Raad onverwijld daarvan in kennis stellen. Voorloopig kan het Bestuur niets anders doen dan afwachten de beslissing van den Minister.

„De heer Lansberg meent, dat het geen kwaad kan zijn amendement in de wet op te nemen. De macht blijft toch in handen van het Bestuur om den uitvoer toe te staan of te weigeren.

„De heer Zeppenfeldt wijst er nogmaals op, dat ten deze slechts gewacht kan worden op de beslissing der Hooge Regeering. Het is later een geringe moeite de Wijziging aan te vullen.

Toch werd het amendement met 5 tegen 2 stemmen aangenomen!

Een zeer vreemd geval, dat eigenlijk niet mogelijk moest wezen.

De Regeering verbiedt iets.

De Koloniale Raad regelt bij de Wet, dat het gerust mag.

Het Koloniaal Bestuur heeft zich natuurlijk te houden aan de Hooge Regeering van Nederland.

De voorgestelde wijziging van den Gouverneur had onmiddellijk onzen kolenhandel ten goede gekomen. Had de Raad goedgekeurd, wat de Gouverneur voorstelde, dan had reeds den volgenden dag de Verordening gepubliceerd kunnen worden en in werking treden.

De goed bedoelde wijziging werd nu verknoeid door den Raad op voorstel van den heer Lansberg.

De Gouverneur kan niet goedkeuren wat de Minister verbiedt en zoo kan ook de nu bedorven wijziging niet worden gepubliceerd en in werking treden.

De zeilschepen hebben niets gewonnen en de stoombooten alles verloren."

* * *

De „Curaçaosche Crt." van 6 Aug. j.l. schrijft:

„Wij vernemen van den vertegenwoordiger van de Eerste Sisal Cultuur Maatschappij, dat volgens door hem van de Directie ontvangen telegram de huur van de bij die maatschappij in gebruik zijnde terreinen voor nog vijf jaren zal worden verlengd. Tevens wordt hem medegedeeld, dat in September a.s. hier een geoefend planter kan worden verwacht om de werkzaamheden te leiden."

* * *

„De Vrijmoedige" van 12 Aug. j.l. vermeldt:

Den 7en dezer is de heer H. Meerdink, Inspecteur van het Onderwijs in de kolonie, met den Nederlandschen paketschoener „Robert O. Harris" van St. Kitts alhier aangekomen. Sedert is hij druk bezig geweest met het inspecteeren van de verschillende scholen in het Nederlandsche gedeelte van het eiland, op elke waarvan hij minstens een heelen dag is gebleven, ten einde in de gelegenheid te zijn, om alles op oordeelkundige wijze te kunnen nagaan. Op Zaterdag, den 17en dezer, heeft hij eene vergadering van al de onderwijzers en onderwijzeressen aan de openbare scholen belegd. Daarin heeft hij eenige algemeene aanmerkingen naar aanleiding van den door hem bevonden staat van het onderwijs gemaakt, alsmede eenige voorstellen gedaan ter verbetering van de verschillende methodes. in gebruik op de scholen alhier. Op den 19en d.a.v. had er eene bijeenkomst van de Schoolcommissie plaats ter bespreking van schoolzaken.

Het sympathiek voorkomen van den Inspecteur, zijne als ingeborene beleefdheid en vriendelijkheid hebben op iedereen alhier, op kinderen zoowel als op volwassenen, een voortreffelijken indruk gemaakt. Hij schijnt een goed herder te zullen zijn, die voor zijne kudde zorgen zal, en is een vakman, die zeer veel belang in het Onderwijs stelt. In zijn omgang met de onderwijzers alhier is hij altijd even minzaam en beleefd geweest. Ook ambtelijk optredende, heeft hij hun het grootste vertrouwen weten in te boezemen en hun op aangename wijze doen voelen, dat hij het hunne is en zij de zijnen zijn.

Den 21sten dezer is de heer Meerdink met den schoener „Robert O. Harris" naar Saba vertrokken.

* * *

Door het Bestuur werden aan alle Curaçaosche bladen toegezonden twee in het Engelsch gestelde reclame-brochures, die in verband met de deelneming van Curaçao aan de tentoonstelling van San Francisco zijn uitgegeven. De eene, getiteld "The Netherlands Colony of Curaçao", bevat ettelijke gegevens betreffende de kolonie en hare bronnen van bestaan en is verlucht met photo's van de haven en het Schottegat. De andere, getiteld „The Straw Hat Industry of Curaçao", handelt over hoedenindustrie in de kolonie en behelst een kiekje van de vlechtschool op Pietermaal.

PERSONALIA.

Mr. Ph. F. de Haseth Evertsz heeft 11 Aug. j.l. den dag mogen herdenken, waarop hij 25 jaar geleden tot lid van het Hof van Justitie in deze kolonie werd benoemd.

* * *

Met het s.s. „Prins der Nederlanden" zijn van verlof naar Nederland te Willemstad teruggekeerd de heer mr. C. S. Gorsira, lid van het Hof van Justitie in deze kolonie, vergezeld van zijne echtgenoote.

Met dezelfde boot zijn ook aangekomen de heer G. Vierhout, militair apotheker, en echtgenoote.

* * *

Het dagblad „Boletin Comercial" is zijn 8sten jaargang ingetreden. Het feestnummer is verschenen met een nieuwe titelplaat, voorstellende de ruime en schoone haven van Willemstad.

* * *

De heer Max F. Arends werd herkozen tot Landraad op Aruba.

* * *

Pastoor A. G. Ellis is begin Aug. jl. met de „Juan Luis" naar Aruba vertrokken, om zijn vroegere standplaats op Sta. Cruz weder in te nemen.

* * *

Pater Joannes Antonius Thomas van Sadelhoff herdacht 10 Aug. jl. den dag, waarop hij vóór vijf en twintig jaar de H. Priesterwijding ontving. Van deze vijf en twintig jaren behooren er vier en twintig aan Curaçao, waar Pastoor Van Sadelhoff als volijverig Missionaris gewerkt heeft met de grootste toewijding. Het meest heeft hiervan genoten de bevolking van de Noord op Aruba, waar Pater Thomas reeds vijftien jaar Pastoor is. De hartelijke liefde voor zijn volk, de zorgvuldige waakzaamheid over zijn Parochie zijn algemeen bekend. Men moet het niet wagen iets verkeerds te zeggen ten nadeele van De Noord, want dan krijgt men te doen met Pastoor Van Sadelhoff. Hij springt in de bres voor zijn volk, en verdedigt en bevordert hun belangen, zooveel hij maar kan.

Jarenlang heeft Pastoor van Sadelhoff geijverd voor den bouw van een nieuwe kerk, en mag nu den troost smaken het nieuwe gebouw zoo goed als voltooid te zien.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Poetri Merdika en de vrijheid der Inlandsche vrouw. Hierover schrijft Soeftandar uit Buitenzorg in de „Goentoer Bergerak" het volgende: Den 6en Juni 1915 werd in het gebouw van „Harsodarsono" te Buitenzorg een Maleische lezing gehouden door Theresia Sabaroedin, presidente van Poetri Merdika, die heel duidelijk het doel dezer vereeniging uiteenzette, n.m. bevordering der zedelijke en verstandelijke ontwikkeling van de Inlandsche vrouw. Zij zeide o.m.: De polygamie, die nu Goddank meer en meer sporadisch begint te worden, moet eerlang geheel tot het verledene

behooren, want wat moet een vrouw al niet lijden, als haar man nog een tweede, laat staan een derde vrouw neemt? (De redactie van de G. B. teekent hierbij aan, dat iedere regent op Java er toch nog minstens twee of drie „wettige" vrouwen op nahoudt). Ook vindt spreekster, dat de kwestie van het gedwongen huwelijk uit den weg geruimd dient te worden. Schrijver merkt echter op, dat z.i. het meisje toch niet geheel eigendunkelijk mag handelen, dat ze, vóór zij tot een huwelijk overgaat, eerst de toestemming van haar ouders zou moeten verkrijgen. Verder werd ter vergadering wenschelijk geacht — alzoo vervolgt de schrijver — dat de vrouw gelijk zou staan met den man, naar aanleiding waarvan, op aanraden van den heer van Hinloopen Labberton, de aanwezigen, die voor deze gelijkstelling zijn, dit met hun handteekeningen hebben bekrachtigd, met het doel een gezamenlijk verzoek tot den Gouverneur-Generaal te richten om der Inlandsche vrouw gelijke rechten te geven als den man.

Wat moet men hier onder gelijke rechten verstaan? vraagt schrijver. Zooals de heer Labberton terecht heeft gezegd, kan de vrouw dikwijls zeer goed in de maatschappij de plaats van den man innemen, voor zoover ten minste haar lichamelijke krachten haar dit veroorloven. Ze kan volgens schrijver dus best in politieke en maatschappelijke rechten gelijk staan met den man, mits de a d a t daarbij in 't oog worde gehouden. Vele ontwikkelde Inlanders schijnen te denken, dat onze Javaansche adat heelemaal verworpen moet worden, maar schrijver vindt, dat de Inlandsche vrouw vóór alles I n l a n d s c h moet blijven, en dat 't dus van zelf spreekt, dat ze haar man als haar echtgenoot moet gehoorzamen, steeds de zeden en gewoonten bij het Javaansche samenleven van man en vrouw in acht dient te nemen. Het is, naar zijne meening, n i e t goed, het Inlandsche meisje onbeperkte vrijheid te geven. Hij schrijft: De gewoonte, bij de Europeanen in zwang, dat jongens en meisjes zonder eenig bezwaar bij elkaar komen om te dansen b.v., mogen en kunnen we niet aannemen. (De redactie van G. B. zet hierachter !!!???) Velen zouden misschien zeggen, dat 't geen kwaad kan, maar hun, die wij aldus ongelijk geven, vraag ik: wat is er geworden van de meisjes, die zich die vrijheid veroorloofden? Ik verwijs o.a. naar de toestanden, die nu in het Kedoesche heerschen. Menigeen zal 't wel bekend zijn, dat daar de „vooruitstrevende meisjes" zich vele vrijheden permitteeren, die een „k a o e m k o l o t" (ouderwetsch) zooals men mij wellicht ook zal noemen, zeer zeker de gal doen overloopen. Wat zijn nu daarvan de gevolgen? Ik ben een voorstander van de opheffing van de Inlandsche vrouw. (Mits zij — opgeheven — haar echtgenoot onvoorwaardelijk gehoorzaamt, mits zij de „goede" a d a t trouw volgt en handhaaft, nietwaar? Anders...... weg met de ophefferij. Aanteekening van de redactie G. B.) 't Is altijd mijn vurige wensch geweest, onzen meisjes evenveel verstandelijke ontwikkeling en zedelijke opvoeding als onze Europeesche zusters te geven, doch als we onze strenge, maar onberispelijke a d a t verwerpen, vrees ik, dat ze tot niet veel zal leiden, die verstandelijke ontwikkeling van ons hedendaagsch meisje. Van ganscher harte hoop ik dan ook, dat onze P o e t r i M e r d i k a-s t e r s als baanbreeksters dit zullen onthouden: „Streven naar zooveel mogelijk Westersche kennis, doch met behoud van uw adat." Aldus besluit schrijver.

De redactie van de „G. B." vindt den heer S o e f t a n d a r zeldzaam behoudend en vervolgt: Die adat-kwestie is een zeer moeielijke. Wat noemt men goed of kwaad? Evenals elders, is de a d a t een mengeling van goed en kwaad. Het goede van het kwade te onderscheiden. is niet zoo gemakkelijk, als dit soms wel lijkt. Voor elk bijzonder geval moet deze beslissing gezocht worden. Er is dan ook geen algemeenen r e g e l te stellen. Wij zouden niet durven verdedigen de stelling, dat d e a d a t d i e n t t e w o r d e n b e h o u d e n, doch ook niet ,dat zij — de a d a t — g e h e e l u i t d e n t ij d i s.

De vrouw m o e t haar man als haar echtgenoot g e h o o r z a m e n, wil volgens de aloude a d a t zeggen: de vrouw behoort te zijn s l a v i n van haar man. Dat is natuurlijk gemakkelijk voor den heer-gemaal, die geen zedelijk overwicht bezit voor zijn wederhelft. De man, die zich de meerdere gevoelt. wetende dat hij meer innerlijke waarde bezit dan zijn vrouw, heeft zulke draconische regelen niet noodig. Autoritair optreden verraadt zwakte. Ja! alleen de man mag onbeperkte vrijheid genieten, niet waar! O, egoisme! Zouden de gevolgen — zoo vervolgt de Red. „G. B." — van den „vrijen omgang" te Karanganjar — want die plaats bedoelt u immers? — niet te voorkomen zijn geweest, wanneer de meisjes op solider moreele basis stonden? Als een meisje „valt", dan kunnen er twee oorzaken in het spel zijn: 1º. De opvoeding, v a n h a a r o u d e r s v e r k r e g e n, is niet van dien aard, dat zij vrijheid kan verdragen. Schuldigen zijn hier o.i. de ouders; de val te wijten aan de genoten vrijheid, getuigt van kortzichtigheid. 2º. De aanleg is een abnormale, een ziekelijke, een afwijkende. Maar dan zou het schaap afgedwaald zijn, ook zonder vrijheid. Vrijheid als zoodanig kan nimmer als veroorzaakster van bederf worden beschouwd". Zoo eindigt bovengenoemde redactie.

„Boedi Oetomo". Volgens de S i n a r S u m a t r a is in de Alg. Vergadering, welke te Djokjakarta gehouden werd, besloten om de zetel van het hoofdbestuur van Djokdja naar Batavia te verplaatsen. R a d e n D j a j a n e g a r a, hoofddjaksa te Weltevreden, wordt genoemd als candidaat voor president van het hoofdbestuur.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Gemeenteraadszaken. De gemeenteraad te Bandong heeft, volgens de P e r n i a g a n, aan de Regeering verzocht der gemeente financieelen steun te verleenen voor het in orde maken van de wegen in deze stad. Het plan was toch de wegen geheel en al op te breken en van een nieuwe stevige onderlaag te voorzien. De kosten werden getaxeerd op ruim ƒ 180.000, te verwerken in vijf jaren, aanvangende met dit jaar, zoodat elk jaar van de regeeringssubsidie ƒ 3600 verwerkt zou worden. Genoemde Raad heeft in beschikking op dit verzoek ten antwoord gekregen, dat de regeering genegen was de gemeente geldelijk te steunen, indien 's lands middelen dit elk jaar zouden gedoogen, doch niet geheel op de wijze, zooals door den Raad was voorgesteld. De Regeering wil nl. voor elken weg afzonderlijk zelf het bedrag der subsidie bepalen, noodig voor de reparatie, waarvan de begrooting vooraf aan de Regeering moet worden ingediend. De Raad krijgt, weliswaar, de bevoegdheid om, waar noodig, af te wijken van de door de Regeering bepaalde wijze van uitvoering der werken, doch de overschrijding der begrooting komt dan geheel voor rekening van de gemeente; het meerdere zal niet door de Regeering worden gedragen.

Genoemd voorstel en de daarop gevallen Regeeringsbeschikking mogen wel eens door den gemeenteraad van Batavia ad notem genomen worden, meent de P e r n i a g a n. Reeds vroeger heeft de Regeering te kennen gegeven, dat zij te allen tijde bereid is de bijdrage t e n d i e n s t e v a n d e g e m e e n t e t e v e r h o o g e n uit de algemeene middelen, bijaldien mocht blijken, dat zij voor de uitvoering van de haar opgelegde taak aan geld te kort mocht komen, mits zij ook op de hoogte werd gehouden van de wijze, waarop de gelden aangewend werden. Deze voorwaarde is niet meer dan billijk te noemen. Waarom wordt nu niet, zoo vraagt het blad, ten aanzien van de straatgeld-belasting, die aangenomen is, tot de Regeering het verzoek gedaan om verhooging van de bijdrage voor de gemeente te erlangen? Men ziet aan Bandong, dat zij gewillig genoeg is, om dergelijke verzoeken, als de urgentie goed wordt aangetoond, toe te staan. Wij vernemen nu — alzoo meergenoemd blad — dat het raadslid, de heer de Nys Bik, den Raad in overweging wil geven om te doen, wat de gemeenteraad van Bandong gedaan heeft en 't is te hopen, dat Batavia het goede voorbeeld van Bandong volgen zal.

Voor China. De P e w a r t a S o e r a b a j a verneemt, dat de vereeniging voor het „A y H o k H w a n"-fonds, zich ten doel stellend in Indië gelden te verzamelen om steun te verleenen aan de Chineesche regeering, voor dit doel sedert April van dit jaar reeds z e v e n t o n heeft ontvangen.

Op Java worden, volgens de S i n a r S u m a t r a, nog steeds gedrukte circulaires verspreid in 't Chineesch met Chineesche karakters, waarin de persoon van den president van de Chineesche Republiek, Z.E. J u a n S h i e K a y, gehoond en beleedigd wordt, beschuldigd van een deel van het grondgebied van China verkocht te hebben. De circulaires wekken een geest van haat en verdeeldheid op.

't Is te hopen, schrijft het blad, dat het bestuur den schrijver in handen mag krijgen.

Trouwens, in China zelf is men allesbehalve ingenomen met den stand van zaken, verklaart de S i n a r S u m a t r a, die de volgende berichten ontleent aan de „P e k i n g D j i t P o": Toen o. a. te Hanjang het bericht ontvangen werd, dat de President, J u a n S h i K a y, in 22 van de Japansche eischen bewilligd had, ging er een storm van verontwaardiging onder de bevolking op. Niet alleen in vergaderingen, maar ook op de openbare wegen, werd er luide over gesproken, het beleid van den President ten zeerste veroordeeld, wijl hij de belangen en de waardigheid van het Chineesche Rijk niet naar behooren had behartigd. Verschillende samenscholingen moesten door met scherp bewapende politie uiteen gejaagd worden. Ook op andere plaatsen vonden dezelfde tooneelen plaats.

Krasse Maatregelen. De P e w a r t a S o e r a b a j a verneemt, dat, in navolging van Djokdja, thans ook te Solo de tokohouders en handelaren overeengekomen zijn om den debiteuren, die een jaar of langer achterstallig zijn, nog een laatste waarschuwing te zenden en daarna over te gaan tot publiceering hunner namen. Met 't oog op het groote aantal onwillige debiteuren, was het noodig dezen maatregel te nemen. Vele koopgrage menschen schijnen te denken, dat zij in de Vorstenlanden in een bevoorrechten toestand tegenover de handelaren verkeeren. 't Is daarom goed, zoo vermeent het blad, dat krachtig tegen hen wordt opgetreden.

Van Vreemde Koloniën.

Kunnen onze koloniën in Europa verdedigd worden?

De vraag geldt ditmaal niet de Nederlandsche-, maar wel de Duitsche koloniën, en zij wordt door Dr. P. Leutwein behandeld in Deutsche Kolonialzeitung van 20 Aug. Wij outleenen aan zijn beschouwingen, die voor ons land geenszins zonder beteekenis zijn, het volgende:

Het gebrek aan belangstelling voor den loop der zaken in de koloniën tijdens den grooten oorlog door het Duitsche publiek getoond, moet voor een deel worden toegeschreven aan de telkens herhaalde verzekering, dat over het lot der koloniën in Europa zal worden beslist. De schrijver gaat het recht van bestaan van dezen, sedert Bismarck, vaststaanden regel na.

In 't verre Oosten hebben de Britten en Japanners de D. Zuidzee-eilanden zonder strijd bezet en is Tsingtau na

een gevecht van tien weken gevallen. Kans op herovering bestaat niet. Japan alleen al zou in staat zijn op zoo verren afstand van het D. rijk, een poging daartoe te verijdelen. Wil D. Kiautschoe terugkrijgen dan zal dit door diplomatieke onderhandelingen moeten worden verkregen. Dit geldt evenzoo voor 't eilandengebied in de Zuidelijken Oceaan.

De gemakkelijke wijze waarop de tegenstander zich van het zeer verspreide ver-afgelegen gebied heeft meester gemaakt wijst, volgens schr., op de noodzakelijkheid in de toekomst aan een concentratie van het kolon. bezit meer in de nabijheid van Europa bedacht te zijn.

Ligt in 't voorgaande een bevestiging dat over het lot der verre koloniën op de slagvelden van Europa zal worden beslist, daarmede is dit nog geenzins uitgemaakt voor het koloniaal bezit in Afrika. D. zou over de koloniën van Frankrijk kunnen beschikken nadat dit land overwonnen zal zijn, maar het staat anders tegenover Groot-Brittanië, dat zelf niet door de Duitsche legers betreden is. Fr. heeft dan de koloniën in te zetten om het bezette gebied in te lossen.

Om niet zelf koloniën in te lossen te hebben is het van belang deze vast te houden. In de toekomst zal D. er daarom op bedacht en berekend moeten zijn de koloniën in Afrika een eigen verdediging te geven. Hierbij meldt zich als van zelf de gedachte van samenwerking met Turkije aan. Als men deze uitwerkt komt men tot het ideale ontwerp van een T. Egypte, aansluitende aan een groot centraal-Afrikaansch rijk, dat Oost-Afrika, Kongostaat en Kameroen omvat.

Ten opzichte van haar verdedigingsvermogen hebben de groote tropische koloniën een aangename verrassing gebracht, terwijl Z.-W. Afrika tegenviel. Dat Togo niet behouden kon worden is te begrijpen door zijn kleine oppervlakte en het gemis aan geregelde troepen.

Voor Z.-W. Afrika is de fout begaan niet genoeg rekening te houden met de gevechtswaarde der Anglo-Boeren voor den strijd in het eigenaardige terrein en met de aanvoerderseigenschappen van Botha. Na vollen lof aan dezen Boerengeneraal gebracht te hebben, herinnert de schr. er nog aan dat Br. Zuid-Afrika 1¼ millioen blanken telt en Z.-W. Afrika slechts 13000 Duitschers.

Het behoud der andere D. Afrikaansche koloniën is voor een belangrijk deel te danken aan de hulp der zwarte strijders, die de Islam dienen in den bondgenoot van den sultan van Turkije. Hierin ligt een groote beteekenis; vooreerst heeft Gr. Britt. geen pand in handen, dat ingelost moet worden, maar tevens spreekt er uit dat er geen reden bestaat dat pand, onder welke omstandigheden ook, uit handen te geven.

Hieruit spreekt de waarde al van een zelfverdediging der koloniën. Hetgeen behouden is, is veilig; omtrent hetgeen verloren is is dit, als de eindstrijd tegenvalt, niet te verzekeren. Z.-W. Afrika is eigenlijk niet door Engeland, maar door de Z.-Afrikaansche Unie veroverd. Deze zal alles doen wat in haar vermogen is om haar verovering te behouden. De D. hebben te laat werk van de verdediging van Z.-W. Afrika gemaakt en moeten hiervoor nu boeten.

De machtspreuk „over het lot der koloniën wordt in Europa beslist", mag dus slechts met voorbehoud aanvaard worden.

Het D. volk behoort, volgens dr. Leutwein, tot het bewustzijn te komen, dat de strijd van het Deutschtum in het buitenland van veel grootere moreele beteekenis is dan algemeen wordt aangenomen. De Afrik. stammen beoordeelen de macht van D. naar hetgeen zij ter plaatse waarnemen; deze factor is evenmin weg te cijferen voor een natie, die haar koloniën wil behouden.

Libye.

Het is niet zonder opzet, dat wij dit bericht op de voorgaande beschouwingen laten volgen. Volgens een bericht in de Voss. Ztg. zouden de gezamenlijke Ital. strijdkrachten met achterlating van reusachtige hoeveelheden wapens, munitie en proviand tot aan de kust zijn teruggedreven. De Ital. houden alleen de steden Tripoli, Bengazi en Derna bezet. Overal echter waait de Turksche vlag en handhaven de door den Groot-Senoesi aangestelde ambtenaren het bestuur, overeenkomstig de Turksche wetten. De aanhangers van den heiligen oorlog zijn de onbestreden meesters van het gebied.

Wij herinneren er aan dat de Voss. Ztg. meer berichten van groote beteekenis uit Afrika wist te krijgen, die later bleken door een sterk vergrootglas te zijn bekeken.

Het Suezkanaal in 1914.

Den 14en Juni werd te Parijs de 61e algemeene vergadering van de Suezkanaalmaatschappij gehouden. Daarbij werden zeer interessante mededeelingen over het verkeer in 1914 ten beste gegeven. Het totaal-verkeer door het Kanaal beliep 4802 schepen met 19.409.495 ton, d.i. 283 sch. en 824.389 t. minder dan in het voorgaande jaar. Het aantal handelschepen bleef 784, met 2.842.576 ton minder dan in 1913. Oorlogsschepen waren er daarentegen 501 met 218.187 ton meer.

De voorzitter deed in zijn rede uitkomen, dat van den aanvang van den oorlog af het streven is geweest de vrije doorvaart verzekerd te behouden voor alle natiën. Van 't oogenblik dat Turkije aan den oorlog deelneemt en zich voor een aanval op 't kanaal voorbereidde, kon de neutraliteit niet meer worden volgehouden; het kanaal werd ten dienste van de bondgenooten en de neutralen gesteld.

Van D. zijde is dit scherp veroordeeld geworden. De in 1875 door Engeland uitgegeven 3½ millioen pond, om de kanaal-aandeelen van Ismail Pascha over te nemen, werpen, schrijft men, rijke vruchten af, nu de particuliere maatschappij als oorlogvoerende macht optreedt.

Werken, handelen, durven.

In een mooie redevoering, uitgesproken bij de uitdeeling der prijzen voor de handelsschool te Marseille, heeft de heer Artaud, voorzitter der Kamer van Koophandel aldaar, een programma aangegeven, dat de Fr. handel te volgen zal hebben bij zijn voorgenomen strijd na den oorlog.

Laat ons ons zelf leeren kennen, zeide hij. De overheerschende trek van ons handelen, of juister van ons economisch niet-handelen, in de laatste jaren, is het zoeken geweest van uitkomsten verkregen, zonder arbeid.

Werken, dat is voor een landbouwer, de oppervlakte in ontginning uitbreiden in een land dat even groot als Duitschland, slechts vier zevende van de Duitsche bevolking voedt.

Werken, dat is voor een industrieel, uitvinden, scheppen, zoeken om uit de bijproducten een vergoeding op de algemeene kosten te vinden.

Werken, dat is voor een bankier samen te werken met de inspanning van landbouw, nijverheid, zeevaart en koloniën.

Werken, dat is voor de scheepvaart, den handel te steunen, en niet zijn toevlucht nemen tot bescherming, om de kosten zoo te kunnen opdrijven, dat met halve vracht gevaren kan worden.

Werken, dat is voor den staatsman de gewichtige vraagstukken doorgronden en zich opofferen om ze op te lossen.

Handelen, dat is voor het hoofd van het huishouden te durven.... en zich niet verlustigen in het rustig blijven, ware failliet van de natie.

Daar zit onze fout! Zij schuilt niet in het spaarzaam gebruik van inspanning, dat te billijken kan zijn, noch in de luiheid, die geen Fr. gebrek is, maar zij zit in onze vrees voor het avontuurlijke. De Fr. is een werker, maar de behoefte aan zekerheid die hem beheerscht wordt ziekelijk, en hij wordt voor de ergste gebeurtenissen geplaatst omdat hij ze niet onder oogen heeft durven nemen en zich niet aan kleinere heeft durven wagen.

Het is niet genoeg om de Duitsche producten voor bocht te verklaren, terwijl wij het er vaak niet zonder kunnen stellen.

Wij — 't is Artaud nog die spreekt — zullen er zonder uitstel toe moeten overgaan goed, veel en goedkoop voort te brengen. Meel, wijn, vleesch, kruidenierswaren zullen wij zoo moeten maken en tevens metalen, machineriën, garens, linnen, katoen.

De door het malthusianisme uit de goede baan geleide Fr. geest zal er bij winnen door zich te dompelen in de golven van arbeid, geestkracht en gezonde stoutmoedigheid.

De aanleiding tot den Europ. oorlog en de koloniën.

Wij vinden een aardige overdenking van H. Hauser in „la guerre européenne et le problème colonial". Hij zegt: Toen de verdeeling van de aarde plaats had, bestond nog geen machtig Duitschland, om zijn woord mee te spreken. En toen er een machtig Duitschland was, was de aarde bijna geheel verdeeld. Het verlangen den verloren tijd met een slag in te halen heeft zich eerst in de gevoerde onderhandelingen geuit en herhaalt zich nu in de daden van den dag.

Vleesch in ijs uit de koloniën.

De Fr. regeering heeft besloten vleesch voor het leger in groote hoeveelheid uit de koloniën te laten komen. Het voorstel stelde de aanvoer op 15000 ton, maar in de Kamer is dit op het dubbele bedrag gebracht.

De aanvoer in ijs is verzekerd. Volgens La Depêche coloniale van 3 Sept. zou de hoeveelheid zelfs tot 150.000 t. kunnen worden opgevoerd.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Koloniaal Tijdschrift.

De September-afl. wordt geopend met het eerste gedeelte eener beschouwing van den heer D. G. Stibbe, getiteld: „Deelneming aan bestuur en wetgeving door de bevolking in koloniën". Sch. betoogende dat men binnen afzienbaren tijd zal moeten overgaan tot ingrijpende wijzigingen in de grondslagen van ons koloniaal regeerbeleid, richt zijn blik naar naburige koloniën (Britsch-Indië, Filippijnen, Indo-China) en vertelt hoe de toestanden aldaar in dat opzicht zijn. „Wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht", luidt zijn motto.

De heer M. B. van der Jagt artikelt over „Ethische koers en bestuursambtenaar"; ook dit artikel wordt in een volgende afl. voortgezet.

In de rubriek Verscheidenheden van H. D. wordt gesproken over „een Javaansche pionier" en over „Groot-industrie in de tropen". — De Kroniek van Tertius bevat: W. P. Groeneveldt †. — Weder geen onderscheidingen. — Het Voorloopig Verslag over den Kolonialen Raad.

Verder de gewone rubrieken: Persoverzichten van A. H. J .W. Walbeehm en Ch. P. J .Blok. — Vreemde Koloniën, door H. D. — Uit allerhande bron. — Bibliographie, door H.

Omgang met Inlanders.

J. C. van Eerde, Koloniale volkenkunde. Eerste stuk: Omgang met inlanders. Tweede druk. (Mededeeling no. 1 van het Koloniaal Instituut te Amsterdam).

In Juli 1914 verscheen de eerste druk van dit werk; en dat nu reeds een tweede noodig was is zeker wel een bewijs dat het opgang heeft gemaakt. Na de vleiende besprekingen die aan dit boek bij zijn eerste verschijning allerwege zijn te beurt gevallen, kan van den nieuwen, ongewijzigden druk moeielijk iets nieuws gezegd worden dat ter aanbeveling zou kunnen strekken.

Indische kunstnijverheid.

Als No. VI der geïllustreerde beschrijvingen van Indische kunstnijverheid van den heer J. A. Loeber Jr., verscheen een geschrift over leder- en perkamentwerk, schorsbereiding en aardewerk in Nederlandsch-Indië.

In het eerste gedeelte van het werkje geeft de heer L. eene omschrijving van de voorwerpen welke de Inlanders uit leer of perkament vervaardigen, waarbij de schr. iets geheel nieuws vertelt, n.l., dat de wajang-poppen niet uit leer (zooals tot nu toe altijd beweerd is) doch uit perkament worden gesneden. Men krijgt overigens den indruk dat in sierkunstig opzicht deze taak van nijverheid niet zeer hoog staat.

In het tweede gedeelte behandelt schr. de schorsbereiding, een kind van echt-tropischen bodem, want wie de viltachtige lappen aan palmstammen gezien heeft, zal ras begrijpen, dat de natuurmensch op de gedachte kwam uit geschikte boomschors grootere lappen te vervaardigen, die hem als kleeding konden dienen. In artistiek opzicht staat dit werk der primitieven somwijlen vrij hoog.

In het derde gedeelte beschrijft de heer L. de aardewerknijverheid. In tegenstelling met andere takken van Indonesische techniek vertoont het aardewerk een zekere minderheid en kan het technisch, noch artistiek, op eenige volmaking bogen.

Het boekje bevat, alles bijeengenomen, een schat van gegevens, door den schrijver met groote kennis van zaken behandeld en aantrekkelijk geschreven.

Tentoonstelling Balineesche kunst.

Naar aanleiding van de tentoonstelling, die gedurende de maanden September en October in het Stedelijk Musum te Amsterdam gehouden wordt (zie Kol. Weekblad van 9 dezer) is o.m. verschenen:

1o. Gids voor de tentoonstelling betreffende Oud-Javaansch en hedendaagsch Balisch Hindoeïsme, door J. C. van Eerde.

2o. Een geïllustreerd opstel in Eigen Haard van 11 Sept., getiteld: „Tentoonstelling betreffende Oud-Javaansch en hedendaagsch Balisch Hindoeïsme te Amsterdam".

3o. Een korte geïllustreerde beschrijving in „Het Leven"

van 7 Sept., getiteld: „Oud-Javaansch en Balisch-Hildoeïsme. Tentoonstelling in het Amsterdamsch (Stedelijk) Museum".

Ter herinnering aan J. C. Heijning, c. i.

Onder dezen titel geeft de heer R. A. van Sandick eene zeer uitvoerige levensbeschrijving (met portret en afbeeldingen) van een man van groote beteekenis, maar ook van groote bescheidenheid, den oud-hoofdingenieur J. C. Heijning, die den 27en Febr. jl. te 's-Gravenhage is overleden.

De schrijver besluit: „Met hem ging een man heen die zijn leven gegeven heeft aan de belangen van den inlander, een der bekwaamste Nederlandsche ingenieurs bij den Waterstaat en 's Lands Openbare Werken in Nederlandsch-Indië. Aan zijn graf werd uiting gegeven aan den weemoed, waarmede zijn vrienden hem zagen heengaan. Zijn nagedachtenis zal in eere blijven, zoolang de Nederlandsche vlag over Java waait."

W. P. Groeneveldt. †

In Eigen Haard van 11 dezer herdenkt de heer A. A. de Jongh den heer W. P. Groeneveldt, in wien „Nederland een verdienstelijk staatsman, de wetenschap een scherpzinnig geleerde (heeft) verloren". Schrijver vestigt o.m. de aandacht op het feit dat de heer Gr. „den grooten stoot heeft gegeven tot de afschaffing der opiumpacht, eens genoemd „Java's grootste ramp", en hare vervanging door de opiumregie, welk laatste stelsel een zegen is geworden voor de bevolking van Indië en een blijvend monument te meer is voor den overledene".

Koloniaal Instituut.

We lezen in de Ind. Mercuur No. 36:

Door de Vereeniging „Koloniaal Instituut" werd voor de beantwoording van door dit Instituut gestelde prijsvragen een medaille ingesteld, welke werd ontworpen door den Medailleur Louis Vreugde te Haarlem en waarvan de stempels waren vervaardigd door de Kon. Utrechtsche Fabriek van Zilverwerken van C. J. Begeer te Utrecht.

De medaille vertoont aan de voorzijde een symbolische voorstelling van de samenwerking tusschen wetenschap en practijk. Een krachtige mannelijke figuur, Europeaan, wijst den inlander, voorzien van zijn primitief landbouwwerktuig (den Soendaneeschen patjol) den weg. Daarachter straalt de opkomende zon haar licht uit en daarboven staat geschreven de tweede regel van het middeleeuwsche lied, welks eerste regel de spreuk was van het Koloniaal Museum te Haarlem. De oprichting van dit Museum was een uiting van de weder oplevende belangstelling in onze koloniën en toen kon het terecht heeten: „Het daghet in het Oosten". Doch thans is deze spreuk te bescheiden; thans mag getuigd worden van een periode van opgewekt koloniaal leven, waarin de practijk zich de hulp van de wetenschap heeft ten nutte gemaakt en er wèl bij gevaren is. Thans mag de spreuk luiden: „Het lichtet overal". En in deze woorden is tevens de continuïteit tusschen het Koloniaal Museum en het Koloniaal Instituut uitgedrukt.

De keerzijde vertoont een krans van Indische kultuurproducten: thee, cacao, kruidnagel, maïs, kina, cocos, rijst, koffie, ananas, notemuskaat, pisang, peper, sirih, suikerriet, waarbinnen de woorden „Koloniaal Instituut" en plaatsruimte voor het graveeren van een naam.

De Indische Mercuur.

Het Nr. van 10 Sept. bevat o.m.: Uit de geschiedenis van de getah pertja, door Dr. H. H. Zijlstra Fzn. — Proeven over oxydeerbaarheid van Hevea-Rubber, door Dr. A. H. Berkhout. — Kamer van Koophandel te Amsterdam. — Nederlandsche Kamer van Koophandel in Amerika. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten (De beschikking over de na de opheffing der Gouv. koffiekultuur vrijkomende gronden. — Koffie- en theevervalschingen. Enz.) — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Eenige nieuwe uitgaven.

A Journey to Java, by M. Mc. Millaw. With 34 illustrations. (Londen, Holden and Hardingham).

Wetten en verordeningen betreffende Ned.-Indië, Suriname en Curaçao. Zevende, geheel herziene druk. Bewerkt door Prof. Mr. Ph. Kleintjes. (Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink).

Practisch Maleisch-Hollandsch en Hollandsch-Maleisch handwoordenboek. Benevens een „kort begrip der Maleische woordvorming en spraakleer", door L. Th. Mayer. (Amsterdam, Scheltema en Holkema).

Die Mission der Brüdergemeine in Surinam und Berbice im achtzehnten Jahrhundert, von F. Staehlin. II. Teil, dritter Abschnitt. Mit einer Kartenskizze von Surinam und Berbice, einer Ansicht von Pilgerhut, Karte von der Saramakka mit Saron, u. s. w. (Paramaribo, C. Kersten en Co.).

Uitkomsten der regenwaarnemingen op Java. Uitgegeven in opdracht van het Gouvernement van Ned.-Indië, door Dr. W. van Bemmelen. (Batavia, Javasche Boekhandel en Drukkerij). Met kaarten-atlas. (Batavia, Topographische Inrichting).

Ingezonden.

Rijswijk (Z.-H.), 10 Sept. '15.

Geachte Redactie.

In het heden ontvangen nummer van Uw blad vind ik aangehaald, wat mr. Van Haastert, redacteur van het „Nieuws v. d. Dag voor N.-I.", over den Javaan schrijft. Namelijk:

„Hij is een kind: stout en grillig, lastig, lui, onbetrouwbaar en wreed; niet in staat om voor zich zelf te zorgen, noch eenig ernstig werk *zelfstandig* te doen. De voorbeelden, de bewijzen hiervan zijn door elkeen te geven, die ooit iets met Javanen te doen heeft gehad. Zonder scherpe contrôle doet geen Inlander *iets* goed. *Eéne* uitzondering op de honderdduizend bevestigt honderd duizendmaal den ontmoedigenden regel... De Inlander is een slecht en wreed koetsier, een slordig werkman, een koppig, achterlijk landbouwer, een lui opziener, een onverschillig ondergeschikte, een hard meester. Hij is bijgeloovig, onbetrouwbaar, oneerlijk, dom, nalatig, kinderachtig, despotisch, slaafsch. Schrijft hij redelijk Hollandsch, dan verbeeldt hij zich, dat hij deswege een overwicht heeft over anderen en over hen gesteld mag en kan worden. Dat is malligheid: hij zal, geholpen door meerdere kennis, zijn landslieden grondiger uitzuigen, knevelen en onderdrukken. *Voilà tout!* Hij wordt despoot, als hij geen slaaf meer is".

Het heeft mij zeer verwonderd en leed gedaan, dat deze onwaardige, smadelijke taal, deze schandelijke, grof-beleedigende critiek zoo maar klakkeloos door U werd overgenomen, zonder het minste protest Uwerzijds dus. *) Geen ontstemming, maar bittere verontwaardiging heeft mij bij het lezen van dat stukje aangegrepen. Welk besef heeft zoo iemand van wat er nu gaande is onder de inlandsche bevolking, van den ernst dezer beteekenisvolle tijden, van den huidigen loop der dingen in de kolonie, van al het worden en gebeuren daar nu? Ik heb mij afgevraagd, of zoo iemand zich aan minder kwaad schuldig maakt dan het drietal Indiërs, dat voor twee jaar als staatsgevaarlijk geïnterneerd werd. Niet ten onrechte is thans weer scherp het oog gevestigt op wat het gedrag van dokter Tjipto nu weer te zien geeft. Maar die mr. Van Haastert dan? Is 't niet even erg, wat die misdoet? De pers hier en in Indië — en ook de Regeering — moest zich, *consequent*, ook tegen zulk kwaad bedrijf keeren.

Is de Javaan, de Inlander in 't algemeen, in sommige opzichten al onze mindere, het ligt niet aan ons, Nederlanders, die hem eeuwenlang verwaarloosden en achterlijk lieten, hem daarvoor verwijten te doen. In andere — en misschien niet weinige — opzichten is hij daarentegen weer onze meerdere, en dat werpt hij ons toch ook niet smadelijk voor de voeten.

Met dank voor de plaatsing.

Hoogachtend,

A. LE CLERCQ.

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Uitzending voor den Nederl.-Ind. Staatsdienst.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

Gouvernementsarts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.

Verpleegster 1ste klasse in de militaire hospitalen.

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.

Scheepsbouwkundig ingenieur.

Ingenieur voor de gouvernementsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).

Civiel ingenieur, Tijdelijk ingenieur voor de bevloeiing van gronden op de Buitenbezittingen (civiel-ingenieur), Opzichter, Tijdelijk bouwkundig opzichter bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken.

Ingenieur, Tijdelijk geoloog, Opziener bij den dienst van het mijnwezen.

Opziener 3de klasse bij den dienst der Ombilinmijnen.

Civiel-ingenieur, Ingenieur-deskundige op het gebied van groote ijzerconstructies, Opzichter, Tijdelijk onderopzichter, Werktuigkundig teekenaar bij den dienst der Staatsspoorwegen.

Adspirant-ingenieur bij den dienst van het stoomwezen (jong werktuigkundig ingenieur).

Onderopzichter bij den Sumatra-Staatsspoorweg.

Commies bij den post-, telegraaf- en telephoondienst.

Onderwijzer 3de klasse bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.

Leeraar in de aardrijkskunde bij het middelbaar onderwijs.

Opzichter bij de bevloeiingswerken ten behoeve van den landbouw.

Derde stuurman, Leerling-machinist bij de Gouvernementsmarine.

Onderofficier-administrateur 2de klasse bij de gewapende politie.

Europeesch-detachements-commandant 2de klasse bij de gewapende politie.

Baas-zadelmaker bij het gevangeniswezen.

Baas-leerlooier bij het gevangeniswezen.

Machinesteller, Scheepsmaker, Smid, Schilder, Ketelmaker, Modelmaker bij het Marine-etablissement te Soerabaja.

Lithograaf bij de Topografische Inrichting van den topographischen dienst.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de afdeeling „Personeel" van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 2 September 1915 No. 204).

*) Het is den geachten Inzender blijkbaar ontgaan, dat wij de door hem aangehaalde alinea overnamen uit de Inlandsche pers met het daarbij behoorend commentaar en dat wij de persberichten, die wij weergeven, **nimmer** commentarieeren.

Red.-Com.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.
Teeken- en Schilderlessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Lessen in moderne talen.	Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Lessen aan spraakgebrekkigen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Handwerklessen.	Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.
Paedagogische adviezen	Kinderjuffrouw in Indië.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100,	's-Gravenhage,	Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
C. LEKKERKERKER, Insp. Inl. Onderw. Witte Singel 92.	„	Maleisch, Javaansch, Madoereesch, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Adriaanstraat 47bis,	Utrecht,	Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

Voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—;**

Voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:
De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;
II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.